

การสร้างกระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูที่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู
Coaching Process Building Based on Buddhadhamma Principles of Teacher
Trainers in Teaching Professional Development Partnership Schools

สมหมาย ปวะบุตร*

Sommaipavaboot

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา 13170

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Ayutthaya, 13170 Thailand

*Corresponding Author E-mail: sommai.pa@ssru.ac.th

ระวิง เรืองสังข์

Rawing Ruangsanka

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา 13170

Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University,

Ayutthaya 13170 Thailand

(Received: February 28, 2020; Revised: March 20, 2020; Accepted, March 29, 2020)

พระมหาสมบัติ ธนปณโณ

Phramaha Sombut Tanapunyo

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา 13170

Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University,

Ayutthaya 13170 Thailand

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการโค้ชของครูที่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู 2) สร้างกระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูที่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู 3) ประเมินผลการใช้กระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูที่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู โดยมีระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) 1) การวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก คณบดีคณะครุศาสตร์ ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์นิเทศ ครูที่เลี้ยง นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 10 คน การสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน ทดลองใช้กับครูที่เลี้ยง นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบศึกษาเอกสาร แบบสัมภาษณ์เชิงลึก คู่มือกระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรม แบบประเมินพฤติกรรมโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูที่เลี้ยง แบบประเมินสมรรถภาพความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2) การวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย แบบสอบถามความคิดเห็นสภาพปัจจุบันและปัญหาการโค้ชจากครูที่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู จำนวน 381 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน แบบสอบถามเพื่อประเมินผลการใช้กระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรม จากครูที่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู จำนวน 345 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที่แบบไม่มีอิสระและดัชนีค่าความต้องการจำเป็น ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาที่มีความต้องการจำเป็นในกระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูที่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู คือการประเมินผลการโค้ช ดังนั้นโค้ชควรสะท้อนคิดและให้

ข้อมูลย้อนกลับจากการประเมิน เพื่อสร้างกำลังใจ เปิดโอกาสให้ผู้รับโค้ชสอบถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจ และหมั่น
แจ้งข้อมูลป้อนกลับ อย่างสม่ำเสมอ

2. การสร้างกระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู
มีองค์ประกอบ 5 ส่วน ได้แก่ 1) เป้าหมายของการโค้ช 2) หลักพุทธธรรมในการโค้ช 3) ทักษะการโค้ชของ
โค้ช 4) กลยุธมิตกรรมการโค้ช 5) พุทธวิธีการโค้ช ได้นำเทคนิคและสีลาการสอนของพระพุทธเจ้ามาเป็น
แบบอย่างในการโค้ช มีอยู่ 4 ประเภท คือ 1) สันทัสสนา (ชี้ให้ชัดชี้) 2) สมาทปนา (ชวนให้ปฏิบัติ) 3) สมุต
เตชนา (เร้าให้กล้า) 4) สัมปหังสนา (ปลุกให้รำเริง) จึงเรียกกระบวนการโค้ชนี้ว่า “พุทธวิธีการโค้ช” โดย
บูรณาการกับหลักพรหมวิหาร 4 และหลักสังคหวัตถุ 4 มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างกลยุธมิตร 2) การ
พิชิตเป้าหมาย 3) การปฏิบัติการณ์โค้ช 4) การทบทวนไตร่ตรอง สะท้อนคิด 5) การประเมินผลการโค้ช
การทดลองใช้กระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู พบว่า
มีประสิทธิภาพดังนี้ คือครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูหลังใช้กระบวนการโค้ชด้วยหลัก
พุทธธรรมของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูสูงกว่าก่อนใช้กระบวนการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05

3. ประเมินผลการใช้กระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนา
วิชาชีพครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า
ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความถูกต้อง ในระดับมากที่สุด แต่ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้
อยู่ในระดับมาก นำผลมาตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง และนำเสนอ

คำสำคัญ: การโค้ช, หลักพุทธธรรม, ครูพี่เลี้ยง, สมรรถภาพความเป็นครู, นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

Abstract

The purposes of the research were: 1) to study the current state and coaching problems of training teachers in the participatory schools and 2) to reinforce coaching processes of the training teachers in in the participatory schools by using Buddhist principles. 3) to evaluate the Buddhist principles application with the coaching processes of the training teachers in the participle schools. The mixed research methods were used in this study. The qualitative data were collected and analyzed from documentary reviews and in-depth interviews with the dean of the faculty of education, school directors, teacher supervisors, training teachers, 10 pre-service teachers and the focus group discussion including 12 experts, and the sampling group of the experimentation were training teachers and 10 pre-service teachers. Researching equipment analysis document, in-depth interviews, Buddhist principles application with the coaching processes manual, Buddhist principles application with the coaching processes for training teacher's behavior evaluation form and performance

evaluation form for the pre-service teachers. The quantitative data were collected through the current state and coaching problem questionnaires from 381 training teachers in the participative schools by multi-stage random sampling and questionnaires for evaluated the Buddhist principles application with the coaching process from 345 training teachers in the participatory school. The data were analyzed by percentage, frequency, mean, standard deviation, T-dependent and priority needs index. The results of the study were as follows:

1. The current state and needs of the coaching processes by using Buddhist principles for the mentor teachers was that coaches should regularly reflect concepts and feedbacks in order to encourage and give trainees an opportunity to question what they mightn't understand.

2. The establishment of the coaching processes by using Buddhist principles for the mentor teachers consisted of 5 components namely 1) coaching objectives, 2) Buddhist principles used for coaching, 3) coaching skills, 4) coaching compassions and 5) Buddhist methods used for coaching. The Buddha's teaching styles used as a model of coaching were 1) elucidation and verification, 2) incitement to take upon oneself; inspiration towards the goal, 3) encouragement; filling with enthusiasm, 4) gladdening; filling with delight and joy. Therefore, the coaching method was called Buddhist Administrations of Coaching. There was also an integration with The Four sublime states of mind and The Four Bases of Sympathy ; acts of doing favors; principles of service; virtues making for group integration and leadership which were applied in 5 stage namely 1) compassions forming, 2) cooperation for coaching objectives design, 3) coaching operation, 4) review, consideration and reflection of the treatment and 5) results evaluation. The finding of the experiment showed the efficient of the treatment that the mentor teachers and the pre-service teachers participated in using the coaching model more than before using the treatment with 0.05 according to the statistical significance.

3. The overall composition of the coaching model examination and evaluation was totally at a high level. In details, the highest level was on usefulness, followed by accuracy, appropriateness and feasibility respectively.

Keywords: Coaching, Buddhist principles, Training teachers, Competence performance, Pre-service teachers

ความเป็นมา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคมและสร้างชาติ เป็นกลไกหลัก

ในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในยุคดิจิทัล และเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ในศตวรรษที่ 21 ที่มีปัญหาที่เฉียบแหลม (Head) มีทักษะที่เห็นผล (Hand) มีสุขภาพที่แข็งแรง (Health) มีจิตใจที่งดงาม (Heart) โดยเริ่มจากการเสริมสร้างให้เกิดการเจริญเติบโตในตัวคน (Growth for People) ผ่านการสร้างสังคมแห่งโอกาสเพื่อเติมเต็มศักยภาพ เมื่อคนเหล่านี้ได้รับการเติมเต็มศักยภาพอย่างเต็มที่จะกลายเป็นหลักในการขับเคลื่อนการเจริญเติบโต (People for Growth) และนำพาประเทศสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืนอย่าง แท้จริง จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ของคนไทยเพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจ มีความมุ่งมั่น เพื่อให้มีชีวิตอยู่อย่างมีพลังและมีความหมาย (Purposeful Learning) บ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการรังสรรค์นวัตกรรม (Generative Learning) ปลูกฝังจิตสาธารณะยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง (Mindful Learning) มุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ (Result-Based Learning) (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, 2562)

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาในสถานศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการผลิตครูของสถาบันผลิตครูทั่วประเทศ คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ทุกแห่งได้ดำเนินการให้นิสิตนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เป็นระยะเวลา 1 ปีการศึกษา จะเริ่มปฏิบัติการสอนในภาคเรียนที่ 1 จนถึงภาคเรียนที่ 2 ต่อเนื่องในสถานศึกษาเดียวกัน ภาคเรียนละไม่ต่ำกว่า 16 สัปดาห์ ซึ่งจะเป็นช่วงเวลาที่นักศึกษาได้เรียนรู้ได้รับประสบการณ์ตามขั้นตอนต่างๆ เพื่อการเป็นครูที่ดี โดยมีหลักการในการจัด 3 ประการ คือ 1) ประสานทฤษฎีกับการปฏิบัติ 2) ฝึกปฏิบัติจริงในสถานการณ์จริง 3) ฝึกปฏิบัติ

อย่างเป็นขั้น ตอนต่อเนื่องได้ใช้ความรู้ความสามารถในด้านการจัดการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานต่างๆ เกี่ยวกับครูประจำการ โดยได้รับการนิเทศจากครูพี่เลี้ยงของโรงเรียน และอาจารย์นิเทศก์จากคณะครุศาสตร์

ครูพี่เลี้ยงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กล่าวคือเป็นผู้ช่วยเหลือให้นักศึกษานำทฤษฎีมาสู่การปฏิบัติจริง เปรียบเสมือนต้นแบบหรือแบบพิมพ์ความเป็นครูของนักศึกษาเมื่อพิจารณาครูพี่เลี้ยงตามความหมายที่ครูสุภากำหนดไว้ หมายถึงครูผู้สอนที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้ที่เป็นครูคู่คิดให้แก่ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ครูพี่เลี้ยงจึงนับว่าเป็นแบบอย่างของการปฏิบัติตน แบบอย่างด้านการสอน ดังจะเห็นได้จากประเทศฟินแลนด์เป็นประเทศที่มีคุณภาพการจัดการศึกษาอยู่ในระดับแนวหน้าของโลก โดยประเทศฟินแลนด์ได้ให้ความสำคัญกับบทบาทของครูพี่เลี้ยง ซึ่งหมายความว่าผู้ที่ทำหน้าที่พัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไม่ใช่การนิเทศเพียงอย่างเดียว แต่มีหน้าที่ในการฝึกฝนให้นักศึกษาเข้าใจหลักสูตร เข้าใจนักเรียน เตรียมการจัดการเรียนรู้ สอนให้ดูเป็นตัวอย่าง มีการสนทนาสะท้อนความคิด พัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ การจัดการตลอดจนฝึกให้คิดริเริ่มสร้างสรรค์ แก้ปัญหา และดูแลการทำวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงส่งผลให้สถิติครูใหม่ของประเทศฟินแลนด์ที่อยู่ในอาชีพครูนานจนถึงวัยเกษียณมีจำนวนอยู่ในเกณฑ์สูง สอดคล้องกับผลการศึกษาในประเทศสิงคโปร์ (Chong , Ee Ling & Kim 2011) ที่พบว่าช่วงของ

การพัฒนาวิชาชีพครูคือ ช่วงของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และช่วงของการเริ่มต้นเป็นครูใหม่ หากนักศึกษาหรือครูใหม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากครูพี่เลี้ยงอย่างใกล้ชิดจะช่วยส่งเสริมให้เกิดครูที่มีคุณภาพ แสดงให้เห็นว่าการที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ได้รับการดูแลจากครูพี่เลี้ยงที่เป็นแบบอย่างที่ดีย่อมมีอิทธิพลต่อความสามารถในการสอนและลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (Erawan, 2015)

หลักพุทธธรรมเป็นหลักธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสรู้บรมสัจจะหรือความจริงอันประเสริฐเกี่ยวกับโลกและชีวิตที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบและนำมาสั่งสอนเพื่อประโยชน์เพื่อความสุขของมวลมนุษยชาติและกล่าวว่าพุทธธรรมเป็นอภินิหารคือไม่ขึ้นต่อกาลเวลาที่ทันสมัยเสมอเป็นประโยชน์ต่อคนทุกคนทุกเพศ ทุกวัย ทุกชั้น ไม่ว่าผู้ครองเรือนหรือผู้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่ยังเกี่ยวข้องกับโลก (มันเกียรติ โกศลนริวัติน, 2541) ที่นำมาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติชอบให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ความเจริญ และความสงบในชีวิตร พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ได้กล่าวถึงลักษณะของพุทธธรรมไว้ว่า คำสอนเป็นกลาง ปฏิบัติสายกลาง ไม่สุดโต่งในทางความคิดหรือสุดโต่งในทางปฏิบัติตนเห็นความสำคัญทางด้านจิตใจและร่างกายซึ่งสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ได้ สอนหลักความจริงที่เป็นสากลที่มีอยู่ตามธรรมชาติเป็นศาสนาแห่งปัญญาดังพุทธพจน์ว่า “ธรรมทั้งหลายทั้งปวงมีปัญญาเป็นยอดยิ่ง” เป็นศาสนาแห่งการศึกษา นำเอาการศึกษาเข้ามาเป็นสาระสำคัญ เป็นเนื้อ

แท้ของการดำเนินชีวิต หลักปฏิบัติทั้งหมดในพระพุทธศาสนาเรียกว่า “มรรค” หมายถึงทางดำเนินชีวิต ดังนั้นวิถีชีวิตของชาวพุทธ คือการดำเนินชีวิตตามมรรคมืองค์ 8 เรียกย่อว่า ศีลสมาธิปัญญา หรือไตรสิกขา ในที่สุดจะบรรลุจุดหมายแห่งชีวิตที่ตั้งงาม เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

การโค้ชหรือการสอนงานเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างโค้ชกับผู้รับโค้ช โดยโค้ช (ครูพี่เลี้ยง) ยึดหลักพุทธธรรม มีทักษะการโค้ชและบทบาทด้วยกลยุธมิตรในการทำหน้าที่สอนงาน ให้คำปรึกษา ชี้แนะ สะท้อนคิด ดึงศักยภาพ เพื่อให้ผู้รับโค้ช (นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู) ได้เรียนรู้ ตระหนัก เปลี่ยนแปลง และลงมือทำด้วยความคิด ความถนัด ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติงานในบทบาท หน้าที่ภาระงานของครู ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้อย่างราบรื่นบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป้าหมายของการโค้ชคือ สมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย 3 สมรรถภาพหลัก ได้แก่ สมรรถภาพด้านคุณลักษณะคุณสมบัตินักศึกษาฝึกประสบการณ์การจัดการเรียนการสอน สมรรถภาพด้านงานในหน้าที่ครู

กระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูมีองค์ประกอบ 5 ส่วน ได้แก่ 1) เป้าหมายของการโค้ช 2) หลักพุทธธรรมในการโค้ช 3) ทักษะการโค้ชของโค้ช 4) กลยุธมิตรการโค้ช 5) พุทธวิธีการโค้ช ได้นำเทคนิคและลีลาการสอนของพระพุทธเจ้ามาเป็นแบบอย่างในการโค้ช ซึ่งทรงวางพื้นฐานไว้ว่าสอนให้มีวิธีการใหม่ วางรากฐาน

อยู่บนสติปัญญาและการถามหาเหตุผล สอนให้คิดอย่างอิสระและให้ปฏิบัติด้วยตนเอง พุทธวิธีการสอนที่ทรงใช้เป็นการถ่ายทอดธรรม จะมีเป้าหมายที่เรียกว่า พุทธลีลาการสอนมี 4 ประการ คือ สันตัสสนา ซึ่งแจ้งให้เห็นชัด สมทาปนาชวนใจให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ สมุตเตชนา รั้าใจให้อาจหาญแกล้วกล้า บังเกิดกำลังใจเข้มแข็ง สัมปทังสนา ปลอดภัยโลมใจให้สดใส รั้าแรง เบิกบาน พังไม่เบื้อ และเปี่ยมไปด้วยความหวัง กระตุ้นความสนใจให้เกิดขึ้นโดยบูรณาการกับหลักพุทธธรรม คือหลักพรหมวิหาร 4 เป็นธรรมปฏิบัติของผู้ปกครอง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้แก่ เมตตา คือ ความรักใคร่ ปรารถนาดี อยากรให้ผู้รับได้มีความสุข กรุณา คือ ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ หาแนวทางการแก้ปัญหาให้ผู้รับได้ช้ มุทิตา คือ ความยินดี หากผู้รับได้ช้สามารถปฏิบัติได้ดีก็ต้งยินดี ชื่นชมในสิ่งที่ทำ อุเบกขา คือ ความวางใจเป็นกลาง เปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้รับได้ช้ ไม่เอาความคิดตนเองเป็นหลัก และหลักสังคหวัตถุ 4 ธรรมะสำหรัการทำงานร่วมกัน ซึ่งงานทุกอย่างไม่สามารถทำสำเร็จด้วยตนเองเพียงคนเดียวต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจซึ่งกันและกัน ได้แก่ ทาน คือ ก่อกูลกันด้วยการให้ ปิยวาจา คือ ใช้วาจาประสานไมตรี อตถจริยา คือ ร่วมสร้างสรรค์อุดมการณ์ สมานตตา คือ ร่วมทุกข์ร่วมสุขในทุกคราว จึงเรียกระบวนการได้ช้นี้ว่า “พุทธวิธีการได้ช้” โดยบูรณาการกับหลักพรหมวิหาร 4 และหลักสังคหวัตถุ 4 มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างกลยามิตร 2) การพิชิตเป้าหมาย 3) การปฏิบัติการได้ช้ 4) การทบทวนไตร่ตรอง สะท้อนคิด 5) การประเมินผลการได้ช้

ความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูที่ถือเป็นเป้าหมายสำคัญ อันดับแรกของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพรูที่ครูสภาได้กำหนดไว้ ซึ่งการที่จะพัฒนาให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูให้มีคุณภาพได้นั้นต้องอาศัยการดูแลเอาใจใส่จากครูที่เลี้ยงเป็นหลักโดยครูที่เลี้ยงจะต้องแสดงบทบาทในการส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา ภายใต้การสนับสนุนพัฒนาของคณะครุศาสตร์ที่ควรจัดทำคู่มือหลักสูตรหรือจัดโครงการเพื่อพัฒนาครูที่เลี้ยงในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู (วิลาวัลย์จารุอริยานนท์, 2557) ซึ่งมีเพียงคู่มือและแนวปฏิบัติโดยทั่วไปของครูที่เลี้ยงเท่านั้น แต่ไม่พบว่ามีการศึกษาบทบาทที่ชัดเจนของครูที่เลี้ยงในการสนับสนุน ความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู ดังนั้น การศึกษากระบวนการได้ช้ด้วยหลักพุทธธรรมในการแสดงบทบาทของครูที่เลี้ยงจะทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตครูมีความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ และพฤติกรรมของครูที่เลี้ยงอย่างถ่องแท้ อันจะส่งผลให้สามารถดำเนินการพัฒนาได้ตรงตามบทบาทและความต้องการของครูที่เลี้ยง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูที่ผ่านมาพบว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูของนักศึกษามีปัญหาหลายด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการดำเนินการสอน ด้านตัวนักเรียน ด้านอาจารย์นิเทศก์ ด้านครูที่เลี้ยง ด้านโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู และด้านการ

วิจัยในชั้นเรียน เช่น ศิริดา ทองเชื้อ (2557) ศึกษาปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตฝึกสอน สาขาคหกรรมศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตฝึกสอน ตามการรับรู้ของนิสิตฝึกสอน สาขาคหกรรมศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย นิสิตมีปัญหาด้านการดำเนินการสอนและการเตรียมการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาด้านอื่นๆ มีอยู่ในระดับน้อยและปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตฝึกสอนตามการรับรู้ของอาจารย์ที่เลี้ยง มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย นิสิตมีปัญหาด้านการดำเนินการสอนและการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาด้านอื่นๆ มีอยู่ในระดับน้อย สิริรัตน์ หอมชื่นชม (2558) ศึกษาปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2557 พบว่า นักศึกษามีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการสอน และด้านเอกสารประกอบการสอนแผนการจัดการเรียนรู้ วิจัยในชั้นเรียน ตามลำดับ และมีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับน้อย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านครูพี่เลี้ยง ด้านอื่นๆ เช่น การเดินทางสถานที่ฝึก ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่างๆ และด้านอาจารย์นิเทศก์ การเปรียบเทียบปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า สถานที่ฝึกสอนที่ต่างกัน มีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในด้านอาจารย์นิเทศก์แตกต่างกัน

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ ที่ผ่านมาพบปัญหาอุปสรรคต่างๆ จากการสัมมนานักศึกษาระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ผ่านมาและการสัมมนาครูพี่เลี้ยง โดยคณะครุศาสตร์ได้จัดเวทีให้อาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยงได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในแต่ละปีการศึกษาที่ผ่านมา สรุปได้ว่า นักศึกษาประสบปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในหลายด้าน เช่น ด้านความรู้ ความแม่นยำในเนื้อหาวิชา เทคนิควิธีสอน การจัดการชั้นเรียน การวิจัยในชั้นเรียน การวิเคราะห์หลักสูตร และมาตรฐานการเรียนรู้ การวางแผนการสอนและแผนการจัดการเรียนรู้ การสอนในชั้นเรียน การปฏิบัติด้านงานปรับปรุง ภายภาพของห้องเรียนและโรงเรียน งานพัฒนาชุมชน งานปกครอง งานธุรการ และงานอื่นๆ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการสร้างกระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูพี่เลี้ยงซึ่งเป็นกระบวนการที่ครูพี่เลี้ยงใช้หลักกัลยาณมิตร พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 และสติปัญญา ชี้แจงจำแนกแยกแยะอธิบายและแสดงเหตุผลให้ชัดเจน สอนให้คิดและให้ปฏิบัติด้วยตนเอง จูงใจให้ผู้รับโค้ชมีกำลังใจ มีความกล้าแสดงออก ร่าเริง และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้จริง ทำให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลดีและมีอิทธิพลต่อความสามารถในการสอนและลักษณะครูที่พึงประสงค์ และเพื่อปลูกฝังให้นักศึกษาที่จะออกไปเป็นครูที่มีความรู้ มีประสบการณ์วิชาชีพ มีการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ มีคุณลักษณะ

ความเป็นครูที่ดี มีกระบวนการคิด มีวิถีชีวิตในการดำรงตนอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรีให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย มีความเป็นไทย มีจิตสำนึกที่ดี มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ภายใต้สังคมแห่งปัญญา (Wisdom – Based Society) สังคมแห่งการเรียนรู้ (Lifelong Learning Society) เพื่อมุ่งให้เกิดความสมดุลและพร้อมต่อการพัฒนาศักยภาพให้เป็นครูไทยพันธุ์ใหม่ที่สามารถพัฒนาศักยภาพผู้เรียนเตรียมความพร้อมคุณลักษณะของคนเพื่ออยู่ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและพลโลกในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการโค้ชของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู
2. เพื่อสร้างกระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู
3. เพื่อประเมินผลการใช้กระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบผสมวิธี (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหาการโค้ชของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนา

วิชาชีพครูจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ คณาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์นิเทศครูพี่เลี้ยง นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 10 คน ขั้นตอนที่ 2 สร้างและการทดลองใช้กระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ขั้นตอนที่ 3 ประเมินผลการใช้กระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง จำนวน 1,620 โรงเรียน จำนวนครูที่เป็นประชากร จำนวน 8,200 คน ใช้ข้อมูลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ มี 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการโค้ชของครู พี่เลี้ยง ได้แก่ ครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง จำนวน 1,620 โรงเรียน จำนวนครูพี่เลี้ยงที่เป็นประชากร จำนวน 15,158 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane (สุชาติ ประสิทธิ์ รัฐสินธุ์, 2544) ซึ่งเป็นตารางที่ใช้หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อประมาณค่าสัดส่วนของประชากร โดยคาดว่าสัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับความเชื่อมั่น

95% ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% ได้กลุ่มตัวอย่าง และนำมาสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 381 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่

1) ครูพี่เลี้ยงจำนวน 10 คน 2) นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบเจาะจงกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก ในปีการศึกษา 2562

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบกระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรม ได้แก่ ครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 38 แห่ง 1,620 โรงเรียน จำนวนครูพี่เลี้ยงที่เป็นประชากร 15,158 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane ซึ่งเป็นตารางที่ใช้หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อประมาณค่าสัดส่วนของประชากร โดยคาดว่าสัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับความเชื่อมั่น 95% ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% ได้กลุ่มตัวอย่าง และนำมาสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 345 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสัมภาษณ์ (Interviewing) การทดลอง (Experiment) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ

สภาพปัจจุบันและปัญหาการโค้ชของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ได้แก่ แบบสอบถามกับครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพ ที่ผู้วิจัยสร้างเอง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (บุญชม ศรีสะอาด, 2535) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความถูกต้องและความชัดเจนของภาษา โดยใช้ IOC (Index of Item Objective Congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามระหว่าง 0.67 – 1.00

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่

1) คู่มือกระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู 2) แบบประเมินพฤติกรรมการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูพี่เลี้ยง เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ คือ พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง และพฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง ตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินพฤติกรรมการโค้ชของครูพี่เลี้ยงโดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความถูกต้องและความชัดเจนของภาษา โดยใช้ IOC ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบระหว่าง 0.8 – 1.00 3) แบบประเมินสมรรถภาพความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต คือ มากที่สุด มาก

ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินสมรรถภาพความเป็นครู ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความถูกต้องและความชัดเจนของภาษา โดยใช้ IOC ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบระหว่าง 0.67 – 1.00

เครื่องมือที่ใช้ในตรวจสอบกระบวนการ โค้ชของครูที่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ได้แก่ การแบบสอบถามกับครูที่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อตรวจสอบกระบวนการโค้ชของครูที่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูตามมาตรฐานการตรวจสอบ 4 ด้าน คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความถูกต้องและความชัดเจนของภาษา โดยใช้ IOC ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบระหว่าง 0.67 – 1.00

แบบสัมภาษณ์ (Interviewing) ที่ผู้วิจัยสร้างเอง เพื่อสัมภาษณ์ครูที่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู เหนือในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย นำหนักคำตอบ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ไว้เพื่อใช้ในการกำหนดประเด็นการวิเคราะห์ข้อมูล

การสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 12 คน ที่มีความเชี่ยวชาญ และเป็นที่ยอมรับ

ในเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูที่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการโค้ชของครูที่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ
2. ศึกษาจากภาคสนาม ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การทดลองและการสนทนากลุ่ม เพื่อเก็บข้อมูลตามความเป็นจริงถูกต้องมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การทดลอง และแบบสอบถาม มาวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ การวิเคราะห์ผลการศึกษานี้ จะใช้แบบการวิเคราะห์ตามหลักทฤษฎี ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
ได้แก่ การนำผลของการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม มาวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบ 3 เสา่ ตามกรอบแนวคิดของสุงาค์ จันทวานิช (2540)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ
2.1 ระดับความคิดเห็นของครูที่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูได้จากการนำข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต สอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการโค้ชของครู

ที่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูตามสภาพเป็นจริง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 ระดับความคิดเห็นของครูที่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ได้จากการนำข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ตสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการโค้ชของครูที่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูตามสภาพคาดหวัง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.3 ประเมินผลการทดลองใช้กระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูที่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ได้จากข้อมูลดังนี้ 1) พฤติกรรมการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูที่เลี้ยงได้จากการนำข้อมูลจากการประเมินพฤติกรรมการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูที่เลี้ยงแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ 2) สมรรถภาพความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้จากการนำข้อมูลจากแบบประเมินสมรรถภาพความเป็นครู ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ตโดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ย แปลผลโดยเทียบเกณฑ์มีเกณฑ์การให้คะแนน

2.4 ระดับความคิดเห็นของครูที่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูได้จากการนำข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ตสอบถามเพื่อตรวจสอบ “กระบวนการโค้ชของครูที่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู” ตามมาตรฐานการตรวจสอบ 4 ด้าน คือ 1) ความเป็นประโยชน์ 2) ความเป็นไปได้ 3) ความเหมาะสม 4) ความ

ถูกต้อง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.5 การวิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยวิธี Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุง เป็นสูตรที่ปรับปรุงจากสูตร PNI ดั้งเดิม โดย นางลักขณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช เป็นวิธีการที่หาค่าผลต่างของ (I - D) แล้วหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาที่มีความต้องการจำเป็นในกระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูที่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู มีดังนี้ คือการประเมินผลการโค้ช ดังนั้นโค้ชควรสะท้อนคิดและให้ข้อมูลย้อนกลับจากการประเมิน เพื่อสร้างกำลังใจ เปิดโอกาสให้ผู้รับโค้ชสอบถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจ และหมั่นแจ้งข้อมูลย้อนกลับ อย่างสม่ำเสมอ

2. การสร้างกระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูที่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูมีส่วนประกอบ 5 ส่วน ได้แก่ 1) เป้าหมายของการโค้ช 2) หลักพุทธธรรมในการโค้ช 3) ทักษะการโค้ชของโค้ช 4) กัลยาณมิตรการโค้ช และ 5) พุทธวิธีการโค้ช ได้นำเทคนิคและสีลาการสอนของพระพุทธเจ้ามาเป็นแบบอย่างในการโค้ช มีอยู่ 4 ประเภท คือ 1) สันทัสสนา (ชี้ให้ชัดชี้) 2) สมာทปนา (ชวนให้

ปฏิบัติ) 3) สมุดเตชนา (ร่ำให้กล้า) 4) สัมปหังสนา (ปลูกให้ร่ำเรียง) จึงเรียกกระบวนการโค้ชนี้ว่า “พุทธวิถีการโค้ช” โดยบูรณาการกับหลักพรหมวิหาร 4 และหลักสังคหวัตถุ 4 มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างกัลยาณมิตร 2) การพิชิตเป้าหมาย 3) การปฏิบัติการโค้ช 4) การทบทวนไตรตรองสะท้อนคิด 5) การประเมินผลการโค้ช การทดลองใช้กระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรม

ของครูที่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูพบว่า มีประสิทธิผลดังนี้ คือครูที่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูหลังใช้กระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูที่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูสูงกว่าก่อนใช้กระบวนการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 1 การจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของสภาพปัจจุบันและปัญหาการโค้ชของครูที่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ในภาพรวม

กระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูที่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู	ค่าเฉลี่ยของสภาพคาดหวัง (I)	ค่าเฉลี่ยของสภาพเป็นจริง (D)	(I - D)	$PNI_{modified} = \frac{I - D}{D}$	ลำดับ
ขั้น 1 การสร้างกัลยาณมิตร	4.63	3.65	1.16	0.33	3
ขั้น 2 การพิชิตเป้าหมาย	4.81	3.76	0.88	0.23	5
ขั้น 3 การปฏิบัติการโค้ช	4.76	3.39	1.03	0.28	4
ขั้น 4 การทบทวนไตรตรองสะท้อนคิด	4.64	3.46	1.18	0.34	2
ขั้น 5 การประเมินผลการโค้ช	4.61	3.21	1.40	0.43	1
รวม	4.61	3.58	1.02	0.28	

พุทธวิถีการโค้ช 5 ขั้นตอน มีดังนี้

1) การสร้างกัลยาณมิตร คือ การใช้ปิยวาจาในการสนทนาสนทนาให้ชัด เพื่อสร้างกัลยาณมิตรที่นำไปสู่การเรียนรู้ ด้วยความรักความเมตตาในการทำความรู้จัก สร้างความรู้สึกร่วมกันเอง สร้างความไว้วางใจ สร้างความเชื่อมั่น สร้างศรัทธา สมาทปนาชวนให้ปฏิบัติโดยการพูดคุยด้วยถ้อยคำที่ไพเราะถามคำถามที่ทรงพลัง ร่วมปรึกษาหารือ และยินดีช่วยเหลือแบ่งปัน สมุดเตชนา ร่ำให้กล้าเพื่อค้นหาสาเหตุของปัญหาและพร้อมที่จะให้กำลังใจ เปิดใจรับฟังความคิดเห็น สัมปหังสนาปลูกให้

ร่ำเรียงเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาทุกอย่าง และลุล่วงไปได้ดีในเรื่องเกี่ยวกับสมรรถภาพความเป็นครูได้แก่ 1) ด้านคุณลักษณะคุณสมบัตินในวิชาชีพครู 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านงานในหน้าที่ครู ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่จะทำการโค้ชเพื่อประเมินถึงความคาดหวังและรับรู้เป้าหมายเบื้องต้นของการโค้ช

2) การพิชิตเป้าหมาย คือ การใช้ปิยวาจาในการสนทนาสนทนา ให้ชัดเพื่อร่วมสร้างสรรคอุดมการณ์ สมาทปนาชวนให้ปฏิบัติในการกำหนดเป้าหมาย สมุดเตชนา ร่ำให้กล้า เพื่อสร้างแผนปฏิบัติการโค้ชร่วมกัน สัมปหังสนา

ปลูกให้รำเรียงเพื่อให้เข้าใจตรงกันในเรื่องเกี่ยวกับสมรรถภาพความเป็นครู

3) การปฏิบัติการโค้ช คือ การใช้ปมวจาในการ สันตัสสนาซีให้ซัดในการร่วมมือกันวางแผนงานจากเป้าหมายที่ได้กำหนดขึ้นสมาทปนาชวนให้ปฏิบัติตามขั้นตอนของวงจรการบริหารงานคุณภาพคือวงจร PDCA วิธีปฏิบัติหรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ทำให้ประสบความสำเร็จหรือนำไปสู่ตามเป้าหมายที่วางไว้ สมุตเตชนาเร้าให้กล้าในการ 1) วางแผนงาน (P- Plan) จากเป้าหมายที่ได้กำหนดขึ้น 2) นำไปปฏิบัติ (D- Do) ปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนงานที่ได้เขียนไว้อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง 3) ระหว่างการปฏิบัติก็ดำเนินการตรวจสอบ (C- Check) เพื่อตรวจสอบผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของแผนงานว่ามีปัญหาอะไรเกิดขึ้น จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขแผนงานในขั้นตอนใด สัมปห่งสนาปลูกให้รำเรียงเมื่อ 4) พบปัญหาทำการแก้ไขหรือปรับปรุง (A- Action) ปรับปรุงแก้ไขส่วนที่มีปัญหา หรือถ้าไม่มีปัญหาใดๆ ก็ยอมรับแนวทางการปฏิบัติตามแผนงานที่ได้ผลสำเร็จ เพื่อนำไปใช้ในการทำงานครั้งต่อไป การปรับปรุงก็เริ่มจากการวางแผนก่อน วนไปได้เรื่อยๆ

4) การทบทวนไตร่ตรองสะท้อนคิด คือการใช้ปมวจาในการสันตัสสนา ซีให้ซัดเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยการสะท้อนคิดปรับกรอบแนวความคิด มุมมอง เพื่อให้เกิดความคิดหลากหลายทางเลือก สมาทปนาชวนให้ปฏิบัติเพื่อคิดไตร่ตรองทบทวน (Reflective Thinking) ฟินิจพิเคราะห์และพิจารณาสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างรอบคอบ

โดยใช้สติและมีสมาธิ สมุตเตชนา เร้าให้กล้าเพื่อแยกให้เห็นปัญหาที่เป็นเหตุผลในการปฏิบัติขณะนั้น ทำให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้และส่งผลต่อการแก้ปัญหาที่เหมาะสมซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้ได้ทบทวนและสะท้อนการกระทำของตน (Reflective Practice) สัมปห่งสนาปลูกให้รำเรียงเพื่อสรุปผลการโค้ชในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ นำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงตนเอง ปรับปรุงงาน และการแก้ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) การประเมินผลการโค้ช คือ การใช้ปมวจา ให้เกียรติ เคารพ ใ่วใจในการสันตัสสนา ซีให้ซัดเพื่อให้ข้อมูลป้อนกลับที่มีคุณค่าในมุมมองต่างๆ และเป็นประโยชน์ เหมาะสมกับกาลเทศะสามารถแก้ไขผลการปฏิบัติงานที่ยังไม่ได้ตามเป้าหมาย สร้างขวัญกำลังใจให้ข้อมูลป้อนกลับแบบตรงไปตรงมาตามสภาพความเป็นจริงเพื่อจะให้ไปปรับปรุงแก้ไข พัฒนาตนเองได้ถูกต้องตรงประเด็น สมาทปนาชวนให้ปฏิบัติ วางใจเป็นกลาง เปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้รับโค้ช เพื่อติดตามประเมินผล สมุตเตชนาเร้าให้กล้าเจรจากันด้วยไมตรีและปรารถนาดีในการรายงานความก้าวหน้าในการฝึกปฏิบัติงาน สัมปห่งสนาปลูกให้รำเรียงเพื่อสรุปผลการโค้ช ในเรื่องเกี่ยวกับ 1) สมรรถภาพด้านคุณลักษณะคุณสมบัตินในวิชาชีพครู 2) สมรรถภาพด้านการจัดการเรียนการสอน 3) สมรรถภาพด้านงานในหน้าที่ครู

3. ประเมินผลการใช้กระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูที่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

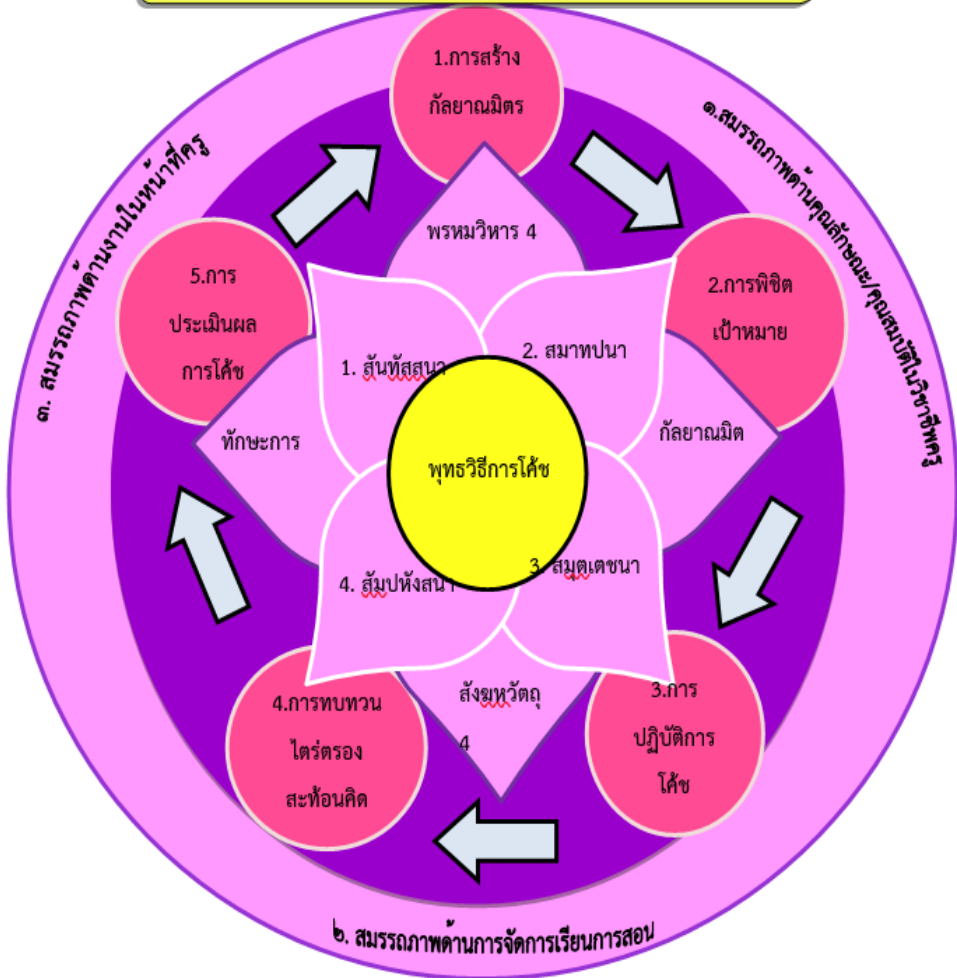
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความถูกต้อง ในระดับมากที่สุด แต่ด้าน

ความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก นำผลมาตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง และนำเสนอ

ตาราง 2 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู โดยรวม

รายการประเมิน	ความเป็นประโยชน์			ความเป็นไปได้			ความเหมาะสม			ความถูกต้อง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปล	$\bar{X}$	S.D.	แปล	$\bar{X}$	S.D.	แปล	$\bar{X}$	S.D.	แปล
1. การสร้าง กัลยาณมิตร	4.65	0.36	มากที่สุด	4.30	0.39	มาก	4.51	0.31	มาก	4.55	0.39	มากที่สุด
2. การพิชิต เป้าหมาย	4.61	0.38	มากที่สุด	4.31	0.43	มาก	4.29	0.42	มาก	4.53	0.27	มากที่สุด
3. การปฏิบัติ การโค้ช	4.63	0.31	มากที่สุด	4.15	0.25	มาก	4.38	0.30	มาก	4.60	0.14	มากที่สุด
4. การทบทวน ไตร่ตรอง สะท้อนคิด	4.65	0.36	มากที่สุด	4.53	0.34	มากที่สุด	4.41	0.54	มาก	4.75	0.27	มากที่สุด
5. การประเมินผล การโค้ช	4.61	0.41	มากที่สุด	4.26	0.27	มาก	4.33	0.44	มาก	4.81	0.36	มากที่สุด
รวม	4.63	0.30	มากที่สุด	4.22	0.19	มาก	4.38	0.29	มาก	4.62	0.14	มากที่สุด
ภาพรวม	$\bar{X} = 4.49, S.D = 0.08$ แปลผลอยู่ในระดับ มาก											

เป้าหมายการโค้ช คือ สมรรถภาพความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์

ภาพประกอบ 1 กระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยมีประเด็นที่สำคัญนำมาอภิปรายดังนี้ประเด็นที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันและปัญหาที่มีความต้องการจำเป็นในกระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู โดยภาพรวมพบว่าความสำคัญลำดับที่ 1 คือ การประเมินผล

การโค้ช คือ โค้ชสะท้อนคิดและให้ข้อมูลย้อนกลับจากการประเมิน เพื่อสร้างกำลังใจ โค้ชเปิดโอกาสให้ผู้รับโค้ชสอบถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจ โค้ชหมั่นแจ้งข้อมูลป้อนกลับ อย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ความแตกต่างทางด้านทัศนคติระหว่างโค้ชกับผู้รับโค้ช ที่มีมุมมองที่แตกต่างกัน ภาระการทำงานของครูพี่เลี้ยงมีมาก

ขึ้น นักเรียนส่วนหนึ่งก็ต้องการติดตามอย่างใกล้ชิด จึงมีข้อจำกัดในการโค้ช สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉวีวรรณ สุวรรณภา, อรอนงค์ วุวงศ์, พัฒน์นรี อัฐวงศ์ (2554) ได้ศึกษาเรื่องการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตแพร่ มีผลการวิจัยปรากฏว่า ผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตโดยครูพี่เลี้ยงผู้บริหารสถานศึกษา และ อาจารย์นิเทศก์ พบว่าโดยรวมทุกด้านระดับการปฏิบัติของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทักษะและสมรรถภาพของครูการวัดและประเมินผล การศึกษา, ภาษาและเทคโนโลยี, การจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านจิตวิทยาสำหรับครู ความเป็นครู การบริหารจัดการห้องเรียน นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การวิจัยทางการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับมากตามลำดับ

ประเด็นที่ 2 พบว่า กระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนา วิชาชีพครู มีส่วนประกอบ 5 ส่วน ได้แก่ 1) เป้าหมายของการโค้ช 2) หลักพุทธธรรมในการโค้ช 3) ทักษะการโค้ชของโค้ช 4) บทบาทของโค้ช 5) พุทธวิธีการโค้ช ได้นำเทคนิคและสื่การเรียนสอนของพระพุทธเจ้ามาเป็นแบบอย่างในการโค้ช หลักการสำคัญที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ในการโค้ช มีอยู่ 4 ประเภท คือ 1) สันติสนทนา (ชี้ให้ชัดชี้) 2) สมาทพนา (ชวนให้ปฏิบัติ) 3) สมุตเตชนา (เร้าให้กล้า) 4) สัมปหังสนา (ปลุกให้ร่าเริง) จึงเรียกกระบวนการโค้ชนี้ว่า “พุทธวิธีการโค้ช” โดยบูรณาการกับหลักพรหมวิหาร 4 และหลัก

สังคหัตถ์ 4 พุทธวิธีการโค้ช มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างกัลยาณมิตร 2) การพิชิตเป้าหมาย 3) การปฏิบัติการณ์โค้ช 4) การทบทวนไตร่ตรองสะท้อนคิด 5) การประเมินผลการโค้ช ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมที่เริ่มด้วยการสร้างกัลยาณมิตร การร่วมมือกำหนดเป้าหมายการโค้ช การปฏิบัติการณ์โค้ช การทบทวนไตร่ตรอง สะท้อนคิด การประเมินผลการโค้ช มีความเป็นประโยชน์ ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าพุทธวิธีการโค้ชระหว่างโค้ชกับผู้รับโค้ช มีความสอดคล้องต่อความต้องการจำเป็นในกระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนา วิชาชีพครู และมีความเหมาะสม ปฏิบัติตามได้ ทำให้เกิดการยอมรับได้ของครูพี่เลี้ยง ซึ่งสอดคล้องในบางประเด็นกับ บุขราคัม ศรีจันทร์ (2560) ที่ได้กล่าวถึง รูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูที่ ส่งเสริม Metacognition ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร มีชื่อว่า PCCEC Model มีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการและวัตถุประสงค์ 2) กระบวนการ และ 3) เจ็อนไขการนำรูปแบบไปใช้โดยมีกระบวนการโค้ช 5 ระยะ ได้แก่การเตรียมการโค้ช (Preparing : P) การวางแผนการปฏิบัติ (Creating Action Plan: C) การปฏิบัติการณ์โค้ช(Coaching: C) การร่วมกันประเมินผลความสำเร็จและประมวลผลความรู้ (Evaluating of Intended Outcomes and Conceptualizing of Knowledge: E) และการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Continuing Professional Development: C)

ผลการทดลองใช้กระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู พบว่า ครูพี่เลี้ยงมีพฤติกรรมการโค้ชหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูพี่เลี้ยงซึ่งเป็นโค้ชใช้ “พุทธวิธีการโค้ช” ที่นำเทคนิคและลีลาการสอนของพระพุทธเจ้ามาเป็นแบบอย่างในการโค้ช มีอยู่ 4 ประเภท คือ 1) สันตัสสนา (ชี้ให้ชัดชี้) 2) สมာทปนา (ชวนให้ปฏิบัติ) 3) สมุตเตชนา (เร้าให้กล้า) 4) สัมปทังสนา (ปลุกให้เร้าแรง) โดยบูรณาการกับหลักพรหมวิหาร 4 เป็นธรรมปฏิบัติของผู้ปกครอง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และหลักสังคหวัตถุ 4 ธรรมะสำหรับการทำงานร่วมกันทำให้ ผู้รับโค้ชคือนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้เรียนรู้ ตระหนักเปลี่ยนแปลง และลงมือทำด้วยความคิดและให้ปฏิบัติ ตามความถนัด ความสามารถด้วยตนเอง ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ครุณาไปสู่การมีสมรรถภาพความเป็นครู ด้านคุณลักษณะคุณสมบัตินักวิชาชีพครู ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านงานในหน้าที่ครูมีความสำเร็จและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการชี้แนะของผู้ทรงคุณวุฒิในการให้คำแนะนำในการสนทนากลุ่มที่กล่าวอ้างถึงพระพุทธเจ้าที่ได้กล่าวไว้ว่า ตุมเหติ กิจจํ อาตปปี....ความเพียร ท่านทั้งหลายต้องทำเอง และ อุกขาตาโร ตถาคตา ...ตถาคตทั้งหลายเป็นผู้บอก เป็นผู้ชี้ทางให้ ให้คนเรามีความพยายามในความเพียร เพราะฉะนั้นโค้ชเป็นเพียงผู้ชี้แนะให้คำแนะนำเท่านั้น คนที่ลงมือกระทำและเห็นผลได้เองคือนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พระธรรมกิตติเมธี ได้ชี้แนะไว้ว่าโค้ชต้องมีความรู้

ต้องอ่านนိสัยคนออก บอกคนได้ใช้คนเป็น ได้ยกตัวอย่างดังเช่น ในสมัยพุทธกาล มีพี่น้อง 2 คน คือมหาปັນถกและจุลปັນถก บวชเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนา พระมหาปັນถกเถระบรรลุนิพพานเป็นพระอรหันต์ แต่พระจุลปันถกพอบวชแล้วกลายเป็นคนปัญญาทึบ พี่ชายให้ทองคำ 4 วรรค ล่วงไป 4 เดือนยังจำไม่ได้ ถูกพระพี่ชายตำหนิ น้อยใจจะลาสิกขา พระพุทธองค์ทรงแนะนำให้ภาวนาว่า “รโฆรณํ รโฆรณํ” บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ได้เพียงเวลาไม่นาน

ประเด็นที่ 3 พบว่า ประเมินผลการใช้กระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านความถูกต้อง ด้านเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก แสดงว่าการประเมินผลการโค้ช มีความสอดคล้องต่อความต้องการจำเป็นในกระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู มีความเหมาะสม ปฏิบัติตามได้ สามารถนำไปปฏิบัติโดยโค้ชการใช้ปิยวาจา ให้เกียรติ เคารพ ไว้วางใจในการสนทนาชี้ให้ชัดเพื่อให้ข้อมูลป้อนกลับที่มีคุณค่าในมุมมองต่างๆ และเป็นประโยชน์ เหมาะสมกับกาลเทศะ จนสามารถแก้ไขผลการปฏิบัติงานที่ยังไม่ได้ตามเป้าหมาย สร้างขวัญกำลังใจให้ข้อมูลป้อนกลับแบบตรงไปตรงมาตามสภาพความเป็นจริงเพื่อจะ ให้ไปปรับปรุงแก้ไข พัฒนาตนเองได้ถูกต้องตรงประเด็น สมာทปนาชวนให้ปฏิบัติ วางใจเป็นกลาง เปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้รับโค้ช เพื่อติดตามประเมินผล สมุตเตชนา เร้าให้กล้า เจรจกกันด้วยไมตรีและปรารถนาดีในการรายงาน

ความก้าวหน้าในการฝึกปฏิบัติงาน สัมปหังสนา ปลูกให้รำเรียงเพื่อสรุปผลการโค้ช ในเรื่องเกี่ยวกับ สมรรถภาพความเป็นครู ได้แก่ 1) ด้าน คุณลักษณะคุณสมบัตินักวิชาชีพครู 2) ด้านการ จัดการเรียนการสอน 3) ด้านงานในหน้าที่ครูใน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ส่งผลให้การฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูมีประสิทธิภาพ นักศึกษา มีสมรรถภาพความเป็นครู ด้านคุณลักษณะ คุณสมบัตินักวิชาชีพครู ด้านการจัดการเรียน การสอน ด้านงานในหน้าที่ครู มีคุณลักษณะ ความเป็นครูที่ดี ซึ่งสอดคล้องในบางประเด็นกับ พนิดา จารย์อุปการะ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้าง สมรรถนะการโค้ชของครูหัวหน้ากลุ่มสาระการ เรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสังฆมทลราชบุรี พบว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบพบว่า 1) ผู้โค้ชมี สมรรถนะการโค้ชอยู่ในระดับมาก มีพัฒนาการ ในการโค้ชสูงขึ้นและเห็นว่ารูปแบบการพัฒนา วิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการโค้ชของครู หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีความเหมาะสม 2) ผู้รับการโค้ชมี สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก และมีพัฒนาการในการจัดการ เรียนรู้สูงขึ้น 3) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงขึ้นและมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ของ ผู้รับการโค้ชอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษากระบวนการโค้ชด้วย หลักพุทธธรรมของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วม พัฒนาวิชาชีพครู พบว่าพุทธวิธีการโค้ชทำให้การ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีประสิทธิภาพ

นักศึกษามีสมรรถภาพความเป็นครูด้านคุณลักษณะ คุณสมบัตินักวิชาชีพครู ด้านการจัดการเรียนการ สอน ด้านงานในหน้าที่ครูมีคุณลักษณะความเป็น ครูที่ดี กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม กระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัย ราชภัฏควรให้การสนับสนุนส่งเสริมในการนำ กระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของครูพี่เลี้ยง ในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ไปใช้เป็นแนวทาง และกำหนดเป็นนโยบายให้นำไปปฏิบัติในการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ หลักสูตรอิงสมรรถนะ 4 ปี

2. ควรนำกระบวนการโค้ชด้วยหลัก พุทธธรรมของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนา วิชาชีพครูไปปรับประยุกต์ใช้กับกระบวนการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาในหลักสูตร ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ หลักสูตรอิงสมรรถนะ 4 ปี

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบโค้ชของครู พี่เลี้ยงกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพกับ กลุ่มตัวอย่างอื่นเพื่อนำผลมาปรับปรุงแก้ไข กระบวนการโค้ชด้วยหลักพุทธธรรมของ ครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ควรมีการวิจัยเพื่อค้นหาตัวแปร/ ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการโค้ชด้วยหลัก พุทธธรรมของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนา วิชาชีพครู เช่น ระดับทักษะปฏิบัติการ ระดับ ทักษะการแก้ปัญหาและระดับทักษะการทำงาน เป็นทีม

เอกสารอ้างอิง

- กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. (2562). พิมพ์เขียว Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน. สืบค้น 5 มกราคม 2561, จาก <https://www.nstda.or.th/th/nstda-doc-archives/thailand-40/11625-blueprint-thailand-4>
- ฉวีวรรณ สุวรรณภา, อรอนงค์ ววงค์, พัฒน์นรี อัฐวงศ์. (2554). รายงานการวิจัย เรื่อง การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่. แพร่: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์นการพิมพ์.
- บุษราคัม ศรีจันทร์. (2560). รูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูที่ส่งเสริม Metacognition ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พนิดา จารย์อุปการะ. (2557). รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการโค้ชของครู หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสภามณฑลราชบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มันเกียรติ โกศลนิตติวงศ์. (2541). ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษาพุทธธรรม. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วิลาวัลย์ จารุอรียานนท์. (2557). รูปแบบการบริหารจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่. วารสารครุศาสตร์, 42(2), 104-116.
- ศิริดา ทองเชื้อ. (2557). ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตฝึกสอน สาขาคหกรรมศาสตร์ศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สิริรัตน์ หอมชื่นชม. (2558). ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาสาขาวิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2557 (ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2544). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เฟื่องฟ้าพรินติ้ง.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2540). วิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Chong, S.; Ee Ling, L. & Kim, C. G. (2011). Emerging professional teacher identity of pre-service teachers. *Australian Journal of Teacher Education*, 36(8), 50-64.
- Erawan, P. (2015). A path analysis for factors affecting pre-service teachers' teaching efficacy. *American Journal of Scientific Research*, 13(2011), 47-58.